

המטה			
מערך			
תא			
טל':			
09			
כ"ד			
	דובר	צה"ל	הכללי
	חוק	חופש	247
	יוני		המידע
	סיון		073-3862131
			2026
			תשפ"ו

בשנת 2016 פורסם לראשונה נוהל המסדיר את הזכויות והחובות של משרתים טרנסג'נדרים, בהתאם לדרישה של הוועדה לביקורת המדינה להציג את עמדות צה"ל באופן שקוף ופומבי. דרישה זו מבוססת על החשש כי ללא נהלים שקופים, רבים יסבלו מאפלייה ואלימות על רקע מגדרי בעת שירותם הצבאי, אך לא ידעו כי מדובר בעבירה על הפקודות, לא ידעו כיצד להתגונן ולמי לדווח. נוהל צה"ל הוכר ע"י גורמי מקצוע בארץ ובעולם כתואם את ההמלצות המקצועיות לשילוב והכללה של להט"ב בכוחות הביטחון בפרט, וארגונים ציבוריים בכלל. כמו כן, במסגרתו הכיר הנוהל בחשיבות "להתאים חליפה למידותיו של החייל" - וזאת כעקרון יסוד המבקש לוודא כי כל חייל מקבל את ההתאמות הנדרשות, בהתאם למצבו, על מנת לעשות שירות משמעותי ומוצלח.

לאחרונה, הגיעו לפתחו פניות רבות ממשרתים ומשרתות בנוגע לשינוי הנוהל לעניין הבטחת זכויות וכבוד האדם של משרתים טרנסג'נדרים. אנו מזהים מספר שינויים מהותיים בנוהל, שמהווים צעד אחורה בכל הנוגע להכללה, הכרה ושוויון זכויות לקהילה הגאה. נציין כי באופן תמוה, הנוהל לא הופץ באופן מוסדר אלא הועבר רק באופן פרטי לחיילים שזכויותיהם נפגעו, לאחר שהוגשה פניה למש"קית מגדר. להלן מספר שינויים מדאיגים מאוד שהובאו לידיעתנו:

- 1) מחיקת ההגדרה של זהויות לא-בינאריות (א-בינאריות, ג'נדרקוויר).
- 2) מחיקת לשון פניה "אתם" - לשון פניה אפשרית עבור מי שאינם טרנסים בינאריים.
- 3) שינוי בנוסח המצייין את נושא הסדרת הלינה - בנהל החדש מצוין כי נושא בחירת המגורים יהיה תוך התייחסות לשלב בתהליך שבו מצוי החייל בתהליך ההתאמה המגדרי. תהליך ההתאמה המגדרי אינו בהכרח לינארי ומותאם אישית לכל אדם כפי שמוכר על ידי הסטנדרטים הבינלאומיים לבריאות טרנסג'נדרית², כך שלפי הנוסח החדש, אפשרות בחירת המגורים עשויה למעשה להשלל מחיילים על הקשת הטרנסית. נציין כי כל בקשה לדעת לגבי תהליך התאמה מגדרי הינו הלכה למעשה פגיעה בחיסיון הרפואי של הפרט.
- 4) פניות רבות העידו על כך שלפתע ללא התראה מראש, מש"קית מגדר ו/או מי מטעמה, הוציאו מקבוצת הוואטסאפ [REDACTED] שנועדה לתמיכה בחיילים וחיילות להט"בים, כ-54 מתוך 135 חברי וחברות הקבוצה.

בהתאם להוראות חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (להלן: "החוק") אבקשכם להעביר אלינו את המידע הבא:

1. נוסח הנוהל המעודכן נכון להיום (במפורש נבקש את המסמך המלא, כולל מועד העדכון האחרון, מספר סידורי ותוקפו)?
2. נוסח הנוהל לשנת 2024 טרם השינוי, והן הנוסח שפורסם בשנת 2016.
3. האם בוצע תהליך של שיתוף ציבור או היוועצות עם גורמים חוץ-צבאיים (כמו אנשי מקצוע מתחום הפסיכולוגיה או הרפואה), טרם עדכון הנוהל? אם כן, מי היו הגורמים ומה נושא ההתייעצות?
4. האם הנוהל הופץ וכיצד? באילו פלטפורמות?
5. מהם הקריטריונים שנקבעו לצורך קביעת מקום הלינה של משרת טרנסג'נדר, לפי הנוהל המעודכן? (נבקש את ההנחיות הפנימיות ככל שישנן).
6. מהו נוהל הפנייה או הערעור על קביעת מקום הלינה או כל החלטה אחרת הנוגעת למצבו של חיילת טרנסג'נדרית?
7. האם לאחר פרסום הנוהל החדש היו שינויים כלשהם הלכה למעשה בתנאי שירות קיימים של משרתים ומשרתות שהתאפשרו בזכות הנוהל הקודם?
8. האם מדיניות צה"ל מתייחסת או כוללת מענה לזהויות מגדר שאינן בינאריות (למשל, ג'נדרקוויר, א-בינאריים)? ואם כן - כיצד?
9. מהי הסיבה לשינוי של הסדרת הלינה מהנוהל שהיה עד כה?
10. האם התקבלה הנחיה להסיר חיילים מקבוצות תמיכה כגון קבוצת הוואטסאפ 'צה"ל לבוטים'! אם כן - מהי הסיבה להסרה? האם קיימת מדיניות כתובה בעניין זה?

11. באילו דרכים מיידעים משרתים לחט"בים על אפשרות ליווי של היוהלים ועל קבוצת הוואטסאפ

11? [REDACTED]

12. נתונים על כמות המשרתים על הקשת הטרינסית במהלך השנים האחרונות, ועל כמה מהם ביקשו להחליף תפקיד במהלך שירותם.

הנדון: בקשת למידע בנושא טיפול במשרתים טרנסג'נדרים
שלך: בקשת חופש מידע מיום 14 ביולי 2025

1. להלן התייחסות צה"ל לבקשתך, לאחר בדיקה מול הגורמים המקצועיים.
2. ראשית נדגיש כי על צה"ל מוטלת החובה לאפשר סביבת שירות תקינה, מוגנת ובטוחה לכלל המשרתים והמשרתות בו, תוך שמירה על כבודם. בהתאם לכך, הנהל המעודכן מוסיף וממשיך לשמור על עקרונות היסוד שעמדו בבסיסו מאז גיבושו, ובכלל זאת התאמה אישית לצרכיהם של משרתים/ות על הקשת הטרנסג'נדרית תוך איזון עם צורכי המערכת הצבאית ופעולתה התקינה כארגון ביטחוני.
3. **באשר לסעיף 1 ו-5:** המידע המבוקש נמצא באתר צה"ל, בכתובת <https://www.idf.il>. לאור האמור, בקשתך נדחית בזאת לפי סעיף 4(8) לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (להלן: "החוק").
4. **באשר לסעיף 2:** מצ"ב כנספחים נוהל 2024 טרם השינוי ונוסח 2016.
5. **באשר לסעיף 3:** כאמור הנהל נקבע לראשונה בשנת 2016 ועודכן לראשונה בשנת 2022. עדכון הנהל נעשה בהתאם לתהליכי העבודה המקובלים בצה"ל וזאת לאחר תהליך סדור אשר כלל היועצות עם כלל הגורמים הרלוונטיים. בתוך זאת יובהר כי טרם תיקון הנהל נשמעו גם גורמים מקהילת הלהט"ב בסדיר ובמילואים. נוסף על כך יצוין כי המדור שאמון על ליווי המשרתים/ות הטרנסג'נדרים ובפרט מש"קית המגדר מקיימים קשרי עבודה שוטפים עם ארגון [REDACTED] וקיים שיתוף פעולה הדדי בליווי וטיפול בסוגיות העולות מהמשרתים/ות על הקשת.
6. **באשר לסעיף 4:** נוהל 2016 ונוהל 2022 הופצו במסגרת בקשות חוק חופש מידע ונגישים באתר צה"ל. הנהל מתעדכן בהתאם לצורך והעדכונים מופצים ברשת הצבאית לבע"ת רלוונטיים שהינם שותפים לטיפול וליווי של האוכלוסייה הטרנסג'נדרית ביניהם מפקדים, גורמי פרט, ממונות יוה"ים, סגלי רפואה וברה"ן ועוד.
7. **באשר לסעיף 6:** לרשות החיילים/ות עומדת מש"קית המגדר ביוה"ים אשר מלווה אותם עוד מהשלב בו הם מוגדרים בתור מלש"בים. המדור שאחראי על ליווי המשרתים/ות מפעיל קו טלפון ייעודי לפניית מצד המשרתים/ות ישירות אל המשק"ית בכל נושא ובכל שלב בשירות. במסגרת זו כל חייל יכול לפנות אל מש"קית המגדר בבקשה לערעור, אשר מעבירה את הפניה למפקדיה. נוסף על כן, לרשות החיילים/ות עומדות כתובות נוספות אשר זמינות עבור כל משרת/ת בצה"ל – בראש ובראשונה מפקדים, וכן קפ"ץ ונקח"ל. יודגש כי מפקדי צה"ל פועלים כל העת ברגישות לשילוב משרתים/ות טרנסג'נדרים.
8. **באשר לסעיף 7:** בעקבות עדכון פקודת ההופעה והלבוש בצה"ל שהתיר לכלל המשרתים לנוע במדי דגמ"ח (מדי בנים לשעבר) הצורך במתן היתר לתנועה במדי עבודה (מדי ב') לחיילות המתהלכות בדיגום נשי התייטר, ולפיכך הוסר מהנהל. בפועל, אין לכך השפעה על המשרתות הטרנסג'נדריות.
9. **באשר לסעיף 8:** ראשית, נציין כי כל פרט רשאי להגדיר את עצמו באופן חופשי לבחירתו. מבחינה מעשית, מאחר והצבא הוא ארגון המקיים הבחנות מגדריות ברורות בין נשים לגברים, המשרתים/ות הטרנסג'נדרים מתאימים את עצמם להבחנות הללו תוך שהם רשאים ללבן מול מפקדיהם כל עניין בהקשר זה.
10. **באשר לסעיף 9:** לא בוצע כל שינוי בהסדרי הלינה.
11. **באשר לסעיף 10:** בעבר נפתחה, ביוזמת מש"קית מגדר, קבוצת "ווטסאפ" במטרה לאפשר למשרתים/ות על הקשת הטרנסג'נדרית להיות בקשר זה עם זו, בין היתר לצורך התייעצויות בנושאים רפואיים. יודגש כי אין מדובר בקבוצת תמיכה, והקבוצה לא הוקמה לשם מטרה זו. אכן, התקבלה בעבר החלטה להסיר משתתפים מסוימים מן הקבוצה.

ואולם, הסרה זו נעשתה ביחס למשרתים שסיימו את שירותם, או לחיילים/מלש"בים שאינם מוכרים ביחידת יוהל"ם כמשרתים/מועמדים לשירות המצויים על הקשת הטרנסית. יובהר כי לפני מספר חודשים מש"קית המגדר עזבה את הקבוצה, וכיום היא מנוהלת על-ידי חברי הקהילה.

12. **באשר לסעיף 11:** תחת קהילת הלהט"ב יש מספר אוכלוסיות שונות. יחידת יוהל"ם מלווה בפרט את האוכלוסייה שנמצאת על הקשת הטרנסית. משרתים על הקשת הטרנסית מקבלים את המידע על אפשרות הליווי של מש"קית מגדר דרך מיטב (כשמדובר במלש"ב/ית), ממפקדים אישיים, מממונות יוהל"ם ובנוסף המידע מועבר גם מפה לאוזן. נוסף על כך, באתר צה"ל הצבאי והאזרחי, תחת יחידת יוהל"ם, מפורסמת אפשרות הפניה למש"קית המגדר ודרכי יצירת הקשר.

13. **באשר לסעיף 12:** להלן כמות המשרתים על הקשת הטרנסית בשלוש השנים האחרונות. יצוין כי לא מתבצע שימור מידע אודות משרתים אשר ביקשו להחליף את תפקידם. לאור האמור, בקשתך בהקשר זה נדחית לפי סעיף 8(3) לחוק.

א. 2025 (רלוונטי לחודש אוגוסט 2025) – 202 משרתים.

ב. 2024 (נתונים מסוף 2024) – 216 משרתים.

ג. 2023 (נתונים מסוף 2023) – 193 משרתים.

14. על החלטה זו ניתן להגיש עתירה בבית המשפט לעניינים מנהליים בתל אביב.

15. בברכה,

רס"ן,	יובל	חלביה
לשכת	דובר	צה"ל
ב/הממונה	על	חופש
	המידע	בצה"ל

בלמ"ס

יועצת הרמטכ"ל לענייני מגדר
ל ש כ ה
[Redacted]
ת"ק: כללי
סימוכין: 01615-2105762120-283
ט"ז: 22 סיון תשע"ו
יוני 2016

לוח תפוצה

הנדון: נוהל בנושא שירות טרנסג'נדרים בצה"ל

1. מטרתו של נוהל זה להסדיר את אופן הטיפול בחיילים טרנסג'נדרים בצה"ל.
2. הסמכות לקבל החלטה בנוגע לאופן הטיפול בחיילים טרנסג'נדרים נתונה ליוה"ל"ם.

כללי

3. צה"ל פועל לגייס את כל המלש"בים והמלש"ביות בני הגיוס ע"פ חוק, ללא קשר להעדפתם המינית או זהותם המגדרית. בכלל זה, צה"ל פועל לקבל לשורותיו גם מלש"בים ומלש"ביות טרנסג'נדרים, או המצויים בתהליכים לשינוי מין.
4. יובהר, כי צה"ל אינו הרשות המוסמכת לקבוע את מינו של חייל. הסמכות לקבוע את מגדרו של אדם מוקנית לרשויות אחרות – ובעיקר למשרד הפנים בהתאם להוראות חוק מרשם האוכלוסין, בהתאם להחלטות הוועדות הפועלות במשרד הבריאות מכוח חוזרי מנהל הרפואה. לפיכך, נקודת המוצא לבחינת עניינו של חייל טרנסג'נדר היא נתוני החייל כפי שהם מפורטים ברישומי משרד הפנים.
5. יחד עם זאת, כיוון שכיום לא ניתן להתחיל בתהליך לשינוי מין, בין בנייתוח ובין ללא ניתוח, לפני הגיעו של אדם לגיל 18, שהוא סמוך מאוד לגיל השירות הצבאי, ובשל מאפייניהם הייחודיים של החיילים הטרנסג'נדרים, הטיפול בכל חייל טרנסג'נדר נעשה מתוך התייחסות פרטנית, בשים לב לנסיבותיו ולתפיסותיו האישיות, לשלב בו מצוי הליך שינוי המין בעניינו ולצרכי הצבא.

עקרונות פעולה

6. בהתאם לאמור לעיל, תנאי השירות, אורכו של השירות, ואופי השירות של חייל טרנסג'נדר ייקבעו בהתאם לרישום בעניינו במשרד הפנים. ככל שהרישום במשרד הפנים ישתנה במהלך שירותו של חייל, יבחנו בהתאמה משך שירותו ותנאי השירות.

בלמ"ס

7. כל מלש"ב או חייל טרנסגינדר רשאי לפנות למטה היוהל"ם, על מנת לבחון האם יש צורך לקבוע בעניינו הוראות מיוחדות לעניין תנאי השירות, אופיו או משכו. יצוין כי פנייה כאמור יכולה להיעשות גם על ידי חייל שטרם השלים את תהליכי שינוי המין.
8. כל פנייה שתקבל במטה היוהל"ם תיבחן פרטנית על-ידי מי שהוסמך לכך על ידי היוהל"ם, תוך היוועצות בגורמים שונים ובהם מפקדים, גורמי ברה"ן, פרקליטות צבאית-יעו"ק, מיטב וכן ענף משטר ומשמעת באכ"א. המלצות באשר לשירות חייל הנוגעות למימוש חוק שירות הביטחון ביחס לפרט אשר יועברו לבחינת מ' מיטבו רח"ט תומכ"א.
9. לכל פונה יותאם מענה פרטני בשיטת "חליפה לפי מידה", בהתאם לצרכיו האישיים של כל חייל ומלש"ב, ובשים לב לצרכי הצבא ומאפייני התפקיד הצבאי אותו הם ממלאים. כן נלקח בחשבון השלב בו נמצא כל פונה בתהליך שינוי המין, ככל שהחל בהליך כזה.

התאמות אפשריות בשירות

10. כאמור, ביחס לכל חייל ומלש"ב טרנסגינדר ניתן לקבוע תנאי שירות ייחודיים, על מנת להלוו את צרכיו ומאפייניו האישיים. בין התנאים שניתן להתאים מצויים גם התנאים הבאים:

- א. תנאי שירות – שונותם המגדרית של הטרנסגינדרים ממרבית החיילים עשויה להצדיק קביעת כללים ייחודיים בנוגע לתנאי השירות, שמושפעים בצבא במידה רבה מההשתייכות המגדרית. כך למשל, ניתן לקבוע הוראות לעניין סביבת המגורים ושימוש במקלחות ושירותים.
- ב. משך השירות – בצה"ל נהוג, על פי חוק, משך שירות שונה לגברים ולנשים. כאמור, משך השירות ייקבע ככלל בהתאם למין כפי שמופיע בנתוני משרד הפנים, אך במקרים המתאימים, ניתן לשקול לסטות מכך. כך גם בנוגע להיבטים אחרים שנוגעים למשך השירות ומושפעים מן המגדר, כגון משך ההתחייבות לשירות קבע בעקבות יציאה לקורס קצינים.
- ג. לשון הפנייה – ניתן לקבוע באיזו לשון יפנו אל החייל, האם בלשון נקבה או בלשון זכר, וזאת ע"פ העדפתו.
- ד. הופעה ולבוש – ניתן לקבוע הוראות לעניין סוג המדים שיונפקו לחייל והוא יוכל ללבוש, ולעניין כללים אחרים שנובעים מכללי ההופעה והלבוש, כגון חובת גילוח, תספורת וכו'. יצוין כי ככלל, לא ניתן יהיה לערב בין כללי ההופעה והלבוש. כך למשל, חייל לא יוכל ללבוש מדים כגבר, אך לגדל שיער כאישה.

בלמ"ס

ה. שיבוץ – בהתאם לצרכי כל חייל, ניתן לבחון את שיבוצו, בשים לב, בין היתר, להבחנה בין יחידות קדמיות ועורפיות, יחידות סגורות ופתוחות, וכו'. יוהל"ם מוסמכת להמליץ על שינוי שיבוצו של חייל טרנסגינדר, אם היא סבורה כי הדבר נחוץ בשל זהותו המגדרית ומאפייניו.

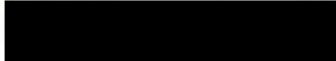
11. יובהר כי אין המדובר ברשימה סגורה או ממצה, וכי כל מקרה יידון לגופו, בהתאם לצורך הנדרש, לשלב בו מצוי הפונה בהליך לשינוי מינו ולאפשרויות העומדות לרשות צה"ל.

בברכה

סא"ל [Redacted]
רע"ן קידום שיוויון הזדמנויות
וסגנית יוהל"ם

יועצת הרמטכ"ל לענייני המגדר
ל ש כ ה

ת"ק: כללי
סימוכין: 010193-3-2290
ט"ז: באלול התשפ"ב
05 בספטמבר 2022

לוח תפוצה

הנדון: נוהל בנושא חיילים וחיילות על הקשת הטרנסית בצה"ל

של: יוה"ם סימוכין: 01615-2105762120-283, מתאריך 22 ביוני 2016, ט"ז סיון תשע"ו

1. כללי:

- א. צה"ל מגייס לשורותיו חיילים וחיילות בכפוף לחוק שירות הביטחון (נוסח משולב), תשמ"ו-1986.
- ב. החוק מסדיר את נושא הגיוס וחובת השירות בצה"ל ומחייב כל מי שנמצא כשיר לשירות. מסמך רוח צה"ל – הינו הקוד האתי של צה"ל ונשען בין היתר על ערכי מוסר אוניברסליים המבוססים על ערך האדם וכבודו. לפי ערך היסוד – כבוד האדם – "צה"ל וחייליו מחויבים לשמור על כבוד האדם. כל אדם הוא בעל ערך שאינו מותנה במוצא, בדת, בלאום, במין, במעמד ובתפקיד" (מתוך מסמך רוח צה"ל).
- ג. טרנסג'נדריות הוא מושג הכולל את כל מי שזהותו המגדרית אינה תואמת את מינו הביולוגי. האוכלוסייה הטרנסית מעוררת דעות קדומות בפני רבים ולעיתים חשופה להדרה ולפגיעות.
- ד. מיקוד על חיילים וחיילות על הקשת הטרנסית הינו מאתגר ודורש מהמפקדים קשב מיוחד, שמירה על צנעת הפרט ושמירה על איזון מתמיד בין הפרט לכלל.

2. מטרה:

מטרת נוהל זה הינה בהסדרת המענה למשרתים ומשרתות על הקשת הטרנסית בצה"ל תוך מתן כבוד לזהות המגדרית אותה הם מציגים.

3. בבסיס נוהל זה שלושה עקרונות:

- א. מימוש חוק שירות ביטחון הקובע גיוס כלל המלש"בים והמלש"ביות ללא קשר לנטייתם המינית או זהותם המגדרית.
- ב. העלאת מודעות בקרב מפקדים לפיה זהות המגדר של אדם הינה חוויה עמוקה, פנימית ומשמעותית ויש לאפשר לכל חייל/ת לחיות בביטחון ע"פ הגדרתו האישית את מגדרו כנגזר מערך כבוד האדם.
- ג. הבטחת סביבה בטוחה ומכבדת לפרט ולכלל המשרתים במרחבים הפרטיים והציבוריים לאור תפיסת השירות המשותף בצה"ל.

* נוהל זה מנוסח בלשון זכר אולם מתייחס לכלל המגדרים

4. הגדרות:

- ישנם מונחים רבים המשמשים לתיאור זהויות שונות של אנשים (נשים וגברים) על הקשת הטרונסית:
- "הקשת הטרונסית"** – מונח "מטריה" שמתייחס לכל מי שיש פער בין המגדר אליו שויך בלידה (על פי המין המצוין בתעודת הלידה) למגדר אליו הוא משתייך.
  - זהות מגדרית** - הזהות האישית של הפרט עם אחת מקטגוריות המגדר, שיכולה להיות גבר, אישה, שילוב של שניהם או אף אחד מהם. זהות זו הינה נפרדת מהרישום בתעודת הלידה ותעודת הזהות. וכן לעיתים נפרדת מנראות חיצונית ו/או תהליכים רפואיים להתאמה מגדרית.
  - טרנסג'נדר/ אדם על הקשת הטרונסית** – מונח המשמש לתיאור אדם עם מגוון רחב של זהויות מגדריות השונות מהמגדר עמו זוהה ונרשם עם לידתו.
  - גבר טרנסג'נדר / FTM- Female to Male** – גבר אשר סומן בלידתו כנקבה, אפשר שהוא עובר או עבר תהליך התאמה מגדרית.
  - אישה טרנסג'נדרית / MTF- Male to Female** – אישה אשר סומנה בלידתה כזכר, אפשר שהיא עוברת או עברה תהליך התאמה מגדרית.
  - איש או אישה א-בינארי/ג'נדרקווייר** – אישה שאינה מזדהה כגבר או כאישה בלבד (למשל שאינה מזדהה עם מגדר בכלל, או מזדהה בשילוב של מגדרים. וכו')
  - דיספוריה מגדרית** – מצוקה הנובעת מחוסר הלימה בין הזהות המגדרית שאיתה אדם מזדהה לבין הזהות המגדרית ששויכה לו בלידתו, או זו שהסביבה משייכת לו.
  - טרנספוביה** – פחד, סלידה ורתיעה מאנשים על הקשת הטרונסית, כמו גם ביטוי אפליה, שנאה, זלזול ותוקפנות כלפיהם.

5. עקרונות פעולה- כללי:

- הסמכות בצה"ל בנוגע לאופן הטיפול באוכלוסייה זו נתונה ליוהלי"ם.
- יובהר, כי צה"ל אינו הרשות המוסמכת לקבוע את מינם ואת מגדרם של משרת או משרתת. הסמכות לכך מוקנית לרשויות אחרות – ובעיקר למשרד הפנים בהתאם להוראות חוק מרשם האוכלוסין ובהתאם להחלטות הוועדות הפועלות במשרד הבריאות מכוח חוזרי מנהל הרפואה. לפיכך, נקודת המוצא לבחינת עניינו של משרת היא נתוניו כפי שהם מפורטים ברישומי משרד הפנים.
- כל מלש"ב או חייל על הקשת הטרונסית רשאי לפנות למטה היוהלי"ם, על מנת לבחון האם יש צורך לקבוע בעניינו הוראות מיוחדות לעניין תנאי השירות, אופיו או משכו. יציין כי פנייה כאמור יכולה להיעשות גם טרם הגיוס וגם במהלך השירות ושטרם השלימו את תהליכי ההתאמה המגדרית. הכרה במלש"ב או חייל עם דיספוריה מגדרית תעשה בהתאם לתהליך המפורט ב**נספח א'**.
- כל פנייה שתקבל במטה היוהלי"ם תיבחן פרטנית על-ידי מי שהוסמך לכך על ידי היוהלי"ם, תוך היוועצות בגורמים שונים בהתאם לצורך ובהם מפקדים, גורמי ברה"ן, פרקליטות צבאית-יעו"ק, מיטב, חתומכ"א וכן ענף המשטר והמשמעת באכ"א. יציין כי אין המדובר ברשימה סגורה או מחייבת.
- לכל פונה יותאם מענה פרטני בשיטת "חליפה לפי מידה", בהתאם לצרכיו האישיים ובשים לב לצרכי הצבא ומאפייני התפקיד הצבאי אותו הם ממלאים. כן יילקח בחשבון השלב בו נמצא כל פונה בתהליך ההתאמה המגדרית, ככל שהחל בהליך כזה (**נספח א'**).

6. התאמות אפשריות במהלך השירות הצבאי:

א. לשון הפנייה:

- 1) כל חייל על הקשת הטרנסית רשאי לבחור את לשון הפנייה המתאימה לזהותו המגדרית (את, אתה, אתם).
- 2) הפנייה לחייל תהיה בשם שבחר ובלשון מגדרית התואמת את בקשתו, זאת ללא קשר לרישום הרשמי במערכות או בתעודות שמציג או למראה הפיזי.
- 3) יש לזכור כי לשון הפנייה יכולה להשתנות בהתאם לבקשת החייל ובהתאם לשלב תהליך ההתאמה המגדרית בו מצוי החייל.

ב. משך השירות:

- 1) בצה"ל נהוג ע"פ חוק, משך שירות שונה לגברים ונשים, הנקבע ע"פ מינו של המלש"ב בעת גיוסו לצה"ל כפי שמופיע ברשומות משרד הפנים.
- 2) עם זאת, ניתן לשנות את משך השירות של חיילים על הקשת הטרנסית. קרי, הארכת שירות לחיילים טרנסג'נדרים וקיצור שירות לחיילות טרנסג'נדריות. ע"פ המלצת יוה"ל"ם ובאישור אכ"א (מדור תנופ"ה) הבקשות יוגשו ביוזמת הפרט ויבחנו פרטנית.

ג. לינה:

- 1) ככלל, חיילים וחיילות על הקשת הטרנסית זכאים ללינה בחדר נפרד במגורי חיילים או חיילות בבתי חייל ובדירות יל"ח בהתאם לזהותם המגדרית: חייל טרנסג'נדר ילון במגורי בנים, חיילת טרנסג'נדרית תלון במגורי בנות.
- 2) ניתן להלין מספר חיילים על הקשת הטרנסית באותו חדר בתנאי שזהותם המגדרית זהה.
- 3) בחירת המגורים (בנים/בנות) תקבע בשיתוף הגורם המקצועי במטה יוה"ל"ם, תוך התייחסות לתשתיות.

ד. שירותים ומקלחות:

- 1) ככלל הניתן, יש להלין חיילים וחיילות על הקשת הטרנסית בחדרים הכוללים שירותים ומקלחת צמודים.
- 2) חיילים וחיילות על הקשת הטרנסית זכאים לזמן התארגנות (שירותים ומקלחת) במגוריהם בזמנים נפרדים, לבדם ובמקום עם אפשרות נעילה.
- 3) ביחידות בהן קיימים שירותים במרחבים הציבוריים תעלה בקשה לאישור השירותים כשירותים משותפים, בהתאם לאמור בפקודת השירותים המשותף, תוך הקפדה של סימון ושילוט מתאים, נעילה פנימית בדומה להגדרת שירותים משותפים לבנים ולבנות, ובהתאם להנחיות הכתובות בפקודת השירותים המשותף.

ה. הופעה ולבוש:

- ניתן לקבוע הוראות לעניין סוג המדים שיונפקו לחייל, ולעניין כללים אחרים שנובעים מכללי ההופעה והלבוש, כגון חובת גילוח, תספורת, ענידת תכשיטים וכו'. לא ניתן יהיה לשלב בין הופעה ולבוש נשיים לגבריים. פניה לקבלת אישור לתנועה בהופעה ולבוש מותאמים יישלח על ידי יוה"ל"ם לאישור רע"ן המשטר והמשמעת. יש לציין כי קיימת האפשרות לקבל אישור לתנועה במדי עבודה (מדי ב') גם מחוץ ליחידה, בכל מתן אישור להופעה נשית.
- 1) בכל פעילות המתקיימת במתקנים משותפים בהם נהוגות שעות נפרדות (כגון: שעות פעילות נפרדות בחדר הכושר) ההשתתפות תיעשה בהתאם למגדר אליו משתייך המשרת. בפעילות משותפת ישתתפו כיתר המשרתים והמשרתות.

- ז. **פרט** – קיימת אפשרות למשרת ומשרתת להגיש בקשה להלנה מטעמי פרט בבתי החייל ובדירות יל"ח, ככל שנדרש, יש לציין כי גם בדירות אלו יחולו תנאי השירות שנקבעו עבורו.
- ח. **שיבוץ** – בהתאם לצרכי כל משרת, ניתן לבחון את שיבוצו. יוה"ל"ם תמליץ על שינוי שיבוצו של חייל על הקשת הטרנסית, אם היא סבורה כי הדבר נחוץ בשל זהותו המגדרית ומאפייניו.
- ט. **מענה רפואי** - ככלל במהלך השירות, מענה רפואי יינתן ע"י המרפאה הצבאית, לרבות סוגיות ייחודיות הקשורות להליך ההתאמה המגדרית והפניה אל שירותים מחוץ לצה"ל, בתיאום עם ראש תחום רפואת להט"ב במשר"פ.
- י. **מענה בטיפול נפשי** - ככלל במהלך השירות, מענה בטיפול נפשי יינתן ע"י המרפאה הצבאית, לרבות סוגיות ייחודיות הקשורות להליך ההתאמה המגדרית והפניה אל שירותים מחוץ לצה"ל, בתיאום עם רמ"ד פסיכיאטריה במחלקת ברה"ן.
- יא. **כושר קרבי** – ככלל סרגל המאמצים ומבחני הכושר והכושר הקרבי הינם בהתאם לסרגל הנשים.
- יב. שמירה על פרטיות וסודיות:**
- 1) אין לחשוף מידע בדבר זהותו המגדרית של החייל ובדבר תהליך ההתאמה המגדרית שעובר.
- 2) שיתוף בנוגע לתהליך בו מצוי החייל יעשה בכפוף לרצונו ובהתאם להחלטתו בנוגע לגורם שישתף במצבו.
- יג. אחריות מפקדים:**
- 1) פיקוד על אוכלוסיות הנמצאות על הקשת הטרנסית ייעשה בקשב וברגישות הנדרשת תוך הימנעות משאלות פולשניות, שמירה על פרטיותם ושמירה על שיח ענייני.
- 2) קבלת החלטות תוך הפעלת שיקול דעת, גילוי רגישות ואיזון בין צרכי הפרט לצרכי היחידה ולהיפך.
- 3) טיפוח תרבות יחידתית המאפשרת סובלנות לנטייה מינית וזהות מגדרית תוך ייזום פעולות לצמצום הלהט"בופוביה והטרנספוביה.
- 4) טיפול משמעותי בתלונות על להט"בופוביה וטרנספוביה בליווי ייעוץ גורמים משפטיים וגורמי היוה"ל"ם.

יד. **דרכי תקשורת:**

מדור קידום שיוויון מגדרי:

✦ אזורחי: 035699025

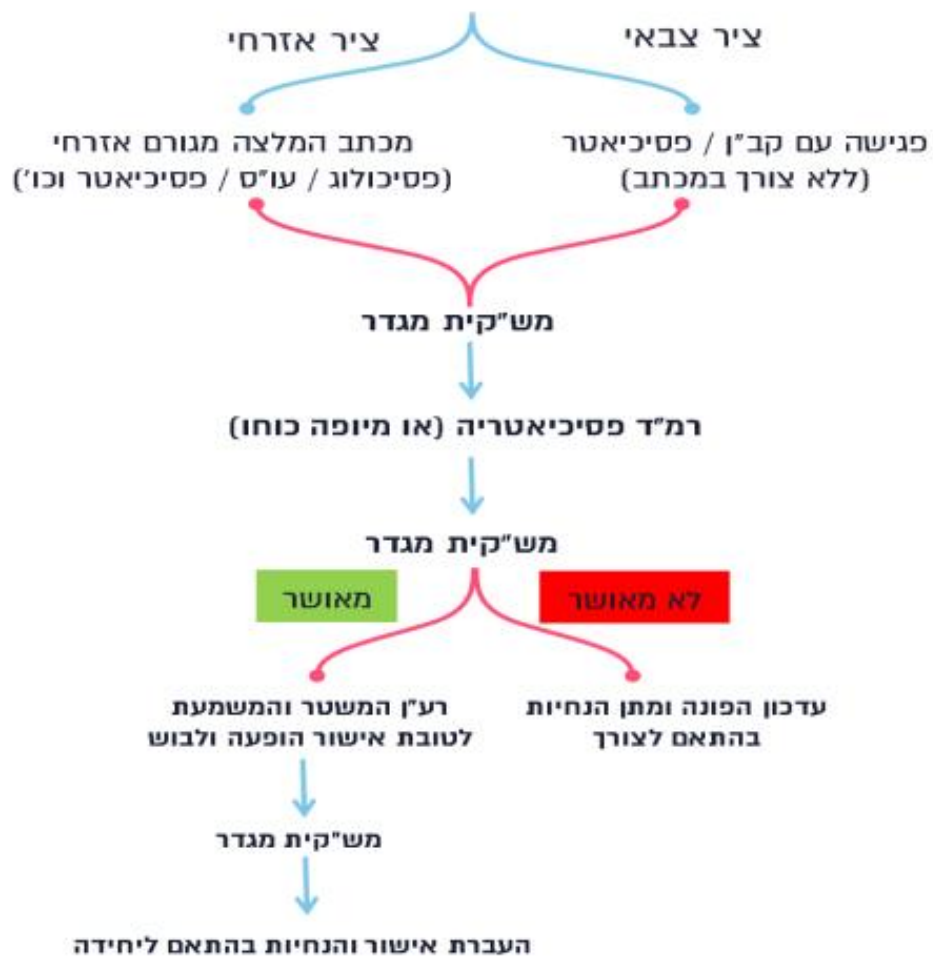
רס"ן, [REDACTED]
רמ"ד קידום שיוויון מגדרי
בשם [REDACTED]
תא"ל [REDACTED]
יועצת הרמטכ"ל לענייני המגדר

נספח א' – תהליך ההכרה בדיספוריה מגדרית

**לפנייה יש לצרף מכתב מגורם מקצועי אזרחי (רופא, עו"ס, פסיכולוג, פסיכיאטר וכו') או לחילופין פגישה עם קב"ן/קפ"ס צבאי, בו מתוארת קיומה של דיספוריה מגדרית אצל הפונה.

פנייה ליוהל"ם

בלמ"ס

יועצת הרמטכ"ל לענייני המגדר
ל ש כ ה

תיק: _____
סימוכין: 010193-3-3786
י"ב בתשרי התשפ"ה
14 באוקטובר 2024

הנדון: נוהל בנושא חיילים וחיילות על הקשת הטרגנסית בצה"ל*

סימוכין: 010193-3-3786, מתאריך 14 באוקטובר 2024, י"ב בתשרי התשפ"ה

1. כללי:

- א. צה"ל מגייס לשורותיו חיילים וחיילות בכפוף לחוק שירות הביטחון (נוסח משולב), תשמ"ו-1986. החוק מסדיר את נושא הגיוס וחובת השירות בצה"ל ומחייב כל מי שנמצא כשיר לשירות.
- ב. מסמך רוח צה"ל – הינו הקוד האתי של צה"ל ונשען בין היתר על ערכי מוסר אוניברסליים המבוססים על ערך האדם וכבודו. לפי ערך היסוד – כבוד האדם – "צה"ל וחייליו מחויבים לשמור על כבוד האדם. כל אדם הוא בעל ערך שאינו מותנה כמוצא, בדת, בלאום, במין, במעמד ובתפקיד" (מתוך מסמך רוח צה"ל).
- ג. טרנסג'נדריות הוא מושג הכולל את כל מי שזהותו המגדרית אינה תואמת את מינו הביולוגי. האוכלוסייה הטרגנסית מעוררת דעות קדומות בפני רבים ולעיתים חשופה להדרה ולפגיעות.
- ד. פיקוד על חיילים וחיילות על הקשת הטרגנסית הינו מאתגר ודורש מהמפקדים קשב מיוחד, שמירה על צנעת הפרט ושמירה על איזון מתמיד בין הפרט לשאר משרתי היחידה.

2. מטרה:

מטרת נוהל זה הינה בהסדרת המענה למשרתים ומשרתות על הקשת הטרגנסית בצה"ל תוך מתן כבוד לזהות המגדרית אותה הם מציגים.

3. בבסיס נוהל זה שלוש עקרונות:

- א. מימוש חוק שירות ביטחון הקובע גיוס כלל המלש"בים והמלש"ביות ללא קשר לנטייתם המינית או זהותם המגדרית.
- ב. העלאת מודעות בקרב מפקדים לפיה זהות המגדר של אדם הינה חוויה עמוקה, פנימית ומשמעותית ויש לאפשר לכל חייל/ת לחיות בביטחון ע"פ הגדרתו האישית את מגדרו כנגזר מערך כבוד האדם.
- ג. הבטחת סביבה בטוחה ומכבדת לפרט ולכלל המשרתים במרחבים הפרטיים והציבוריים לאור תפיסת השירות המשותף בצה"ל.

4. הגדרות:

- ישנם מונחים רבים המשמשים לתיאור זהויות שונות של אנשים (נשים וגברים) על הקשת הטרגנסית:
- א. "הקשת הטרגנסית" – מונח "מטריה" שמתייחס לכל מי שיש פער בין המגדר אליו שויך בלידה (על פי המין המצוין בתעודת הלידה) למגדר אליו הוא משתייך.

* נוהל זה מנוסח בלשון זכר אך מונה לכלל המשרתים

בלמי"ס

- ב. **זהות מגדרית** - הזהות האישית של הפרט עם אחת מקטגוריות המגדר, שיכולה להיות גבר, אישה, שילוב של שניהם או אף אחד מהם. זהות זו הינה נפרדת מהרישום בתעודת הלידה ותעודת הזהות וכן לעיתים נפרדת מנראות חיצונית ו/או תהליכים רפואיים להתאמה מגדרית.
- ג. **גבר טרנסג'נדר / TM- Female to Male (מנקבה לזכר)**- אדם שנולד במין (ביולוגי) נקבה ומזדהה עם מגדר גברי, אפשר שהוא עובר או עבר תהליך התאמה מגדרית.
- ד. **אישה טרנסג'נדרית / MTF- Male to Female (מזכר לנקבה)**- אדם שנולד במין (ביולוגי) זכר ומזדהה עם מגדר נשי, אפשר שהיא עוברת או עברה תהליך התאמה מגדרית.
- ה. **דיספוריה מגדרית**- מצוקה הנובעת מחוסר הלימה בין הזהות המגדרית שאיתה אדם מזדהה לבין המין אליו שויך בלידתו, או זו שהסביבה משייכת לו.
- ו. **טרנספוביה** - פחד, סלידה ורתיעה מאנשים על הקשת הטרנסית, כמו גם ביטוי אפליה, שנאה, זלזול ותוקפנות כלפיהם.

5. עקרונות פעולה- כללי:

- א. הסמכות בצה"ל בנוגע לאופן הטיפול באוכלוסייה זו נתונה ליוה"ל"ם.
- ב. יובהר, כי צה"ל אינו הרשות המוסמכת לקבוע את מינם ואת מגדרם של משרת או משרתת. הסמכות לכך מוקנית לרשויות אחרות – ובעיקר למשרד הפנים בהתאם להוראות חוק מרשם האוכלוסין ובהתאם להחלטות הוועדות הפועלות במשרד הבריאות מכוח חוזרי מנהל הרפואה. לפיכך, נקודת המוצא לבחינת עניינו של משרת היא נתוניו כפי שהם מפורטים ברישומי משרד הפנים.
- ג. כל מלש"ב או חייל על הקשת הטרנסית רשאי לפנות למטה היוה"ל"ם, על מנת לבחון האם יש צורך לקבוע בעניינו הוראות מיוחדות לעניין תנאי השירות, אופיו או משכו. יציין כי פנייה כאמור יכולה להיעשות גם טרם הגיוס וגם במהלך השירות ומי שטרם השלימו את תהליכי ההתאמה המגדרית. הכרה במלש"ב או חייל עם דיספוריה מגדרית תעשה בהתאם לתהליך המפורט ב**נספח א'**. שלב זה מהווה את ראשית הצירים על מנת לקבל מענה ונוהל ייחודיים מיחידת יוה"ל"ם.
- ד. כל פנייה שתתקבל במטה היוה"ל"ם תיבחן פרטנית על-ידי מי שהוסמך לכך על ידי היוה"ל"ם, תוך היוועצות בגורמים שונים בהתאם לצורך ובהם מפקדים, גורמי ברה"ן, פרקליטות צבאית-יעח"ק, מיטב, חתומכ"א וכן ענף המשטר והמשמעת באכ"א. יצוין כי אין המדובר ברשימה סגורה או מחייבת.
- ה. לכל פונה יותאם מענה פרטני בשיטת "חליפה לפי מידה", בהתאם לצרכיו האישיים ובכפוף לפקודות הצבא ומאפייני התפקיד הצבאי אותו הם ממלאים. כן יילקח בחשבון השלב בו נמצא כל פונה בתהליך ההתאמה המגדרית, ככל שהחל בהליך כזה (**נספח א'**).

6. התאמות אפשריות במהלך השירות הצבאי:

א. לשון הפנייה:

- 1) כל חייל על הקשת הטרנסית רשאי לבחור את לשון הפנייה המתאימה לזהותו המגדרית – גבר/אישה (את, אתה).
- 2) הפנייה לחייל תהיה בשם שבחר ובלשון מגדרית התואמת את בקשתו, זאת ללא קשר לרישום הרשמי במערכות או בתעודות שמציג או למראה הפיזי.

בלמ"ס

3) יש לזכור כי לשון הפנייה יכולה להשתנות בהתאם לבקשת החייל ובהתאם לשלב תהליך ההתאמה המגדרית בו מצוי.

ב. משך השירות:

- 1) בצה"ל נהוג ע"פ חוק, משך שירות שונה לגברים ונשים, הנקבע ע"פ מינו של המלש"ב בעת גיוסו לצה"ל כפי שמופיע ברשומות משרד הפנים.
- 2) עם זאת, ניתן לשנות את משך השירות של חיילים על הקשת הטרונסית. קרי, הארכת שירות לחיילים טרונסג'נדרים וקיצור שירות לחיילות טרונסג'נדריות. ע"פ המלצת יוה"ל"ם ובאישור אכ"א (מדור תנופ"ה) הבקשות יוגשו ביוזמת הפרט ויבחנו פרטנית.

ג. לינה:

- 1) ככלל, חיילים וחיילות על הקשת הטרונסית זכאים ללינה בחדר נפרד במגורי חיילים או חיילות בבתי חייל ובדירות יל"ח בהתאם לזהותם המגדרית: חייל טרונסג'נדר ילון במגורי בנים, חיילת טרונסג'נדרית תלון במגורי בנות.
- 2) ניתן להלין מספר חיילים על הקשת הטרונסית באותו חדר בתנאי שזהותם המגדרית זהה.
- 3) בחירת המגורים (בנים/בנות) תקבע בשיתוף הגורם המקצועי במטה יוה"ל"ם, תוך התייחסות לתשתיות.

ד. שירותים ומקלחות:

- 1) ככל הניתן, יש להלין חיילים וחיילות על הקשת הטרונסית בחדרים הכוללים שירותים ומקלחת צמודים.
- 2) חיילים וחיילות על הקשת הטרונסית זכאים לזמן התארגנות (שירותים ומקלחת) במגוריהם בזמנים נפרדים, לבדם ובמקום עם אפשרות נעילה.
- 3) ביחידות בהן קיימים שירותים במרחבים הציבוריים תעלה בקשה לאישור השירותים כשירותים משותפים, בהתאם לאמור בפקודת השירותים המשותף, תוך הקפדה של סימון ושילוט מתאים, נעילה פנימית בדומה להגדרת שירותים משותפים לבנים ולבנות, ובהתאם להנחיות הכתובות בפקודת השירותים המשותף.

ה. הופעה ולבוש:

ניתן לקבוע הוראות לעניין סוג המדים שיונפקו לחייל, ולעניין כללים אחרים שנובעים מכללי ההופעה והלבוש, כגון חובת גילוח, תספורת, ענידת תכשיטים וכו'. ככתוב בפקודות הצבא, **לא ניתן יהיה לשלב בין הופעה ולבוש נשיים לגבריים**. פניה לקבלת אישור לתנועה בהופעה ולבוש מותאמים ישלח על ידי יוה"ל"ם לאישור רע"ן המשטר והמשמעת.

ו. ככל פעילות המתקיימת במתקנים משותפים בהם נהוגות שעות נפרדות (כגון: שעות פעילות נפרדות בחדר הכושר) ההשתתפות תיעשה בהתאם למגדר אליו משתייך המשרת. בפעילות משותפת ישתתפו כיתר המשרתים והמשרתות.

ז. פרט – קיימת אפשרות למשרת ומשרתת להגיש בקשה להלנה מטעמי פרט בבתי החייל ובדירות יל"ח, ככל שנדרש, יש לציין כי גם בדירות אלו יחולו תנאי השירות שנקבעו עבורו.

ח. שיבוץ – בהתאם לצרכי כל משרת ובכפוף לצרכי הצבא, ניתן לבחון את שיבוצו של הפרט. יוה"ל"ם תמליץ על שינוי שיבוצו של חייל על הקשת הטרונסית, אם היא סבורה כי הדבר נחוץ בשל זהותו המגדרית ומאפייניו.

בלמ"ס

ט. **מענה רפואי** - ככלל במהלך השירות, מענה רפואי יינתן ע"י המרפאה הצבאית, לרבות סוגיות ייחודיות הקשורות להליך ההתאמה המגדרית והפניה אל שירותים מחוץ לצה"ל, בתיאום עם ראש תחום רפואת להט"ב במשרד"פ.

י. **מענה בטיפול נפשי** - ככלל במהלך השירות, מענה בטיפול נפשי יינתן ע"י המרפאה הצבאית, לרבות סוגיות ייחודיות הקשורות להליך ההתאמה המגדרית והפניה אל שירותים מחוץ לצה"ל, בתיאום עם רמ"ד פסיכיאטריה במחלקת ברה"ן.

יא. **כושר קרבי** – ככלל סרגל המאמצים ומבחני הכושר והכושר הקרבי הינם בהתאם לסרגל הנשים. ובהתאם להמלצת רת"ח רפואת להט"ב.

יב. שמירה על פרטיות וסודיות:

1) אין לחשוף מידע בדבר זהותו המגדרית של החייל ובדבר תהליך ההתאמה המגדרית שעובר.

2) שיתוף בנוגע לתהליך בו מצוי החייל יעשה בכפוף לרצונו ובהתאם להחלטתו בנוגע לגורם שישתף במצבו.

יג. אחריות מפקדים:

1) פיקוד על אוכלוסיות הנמצאות על הקשת הטרנסית ייעשה בקשב וברגישות הנדרשת תוך הימנעות משאלות פולשניות, שמירה על פרטיותם ושמירה על שיח ענייני.

2) קבלת החלטות תוך הפעלת שיקול דעת, גילוי רגישות ואיזון בין צרכי הפרט לצרכי היחידה ולהיפך.

3) טיפוח תרבות יחידתית המאפשרת סובלנות לנטייה מינית וזהות מגדרית תוך ייזום פעולות לצמצום הלהט"בופוביה והטרנספוביה.

4) טיפוח משמעותי בתלונות על להט"בופוביה וטרנספוביה בליווי ייעוץ גורמים משפטיים וגורמי היהל"ם.

7. דרכי תקשורת:

מדור קידום שיוויון מגדרי:

❖ נייד: 052-9320526

❖ משרד: 03-5699025

רס"ן [Redacted]

רמ"ד קידום שיוויון מגדרי

בשם

תא"ל [Redacted]

יועצת הרמטכ"ל לענייני המגדר

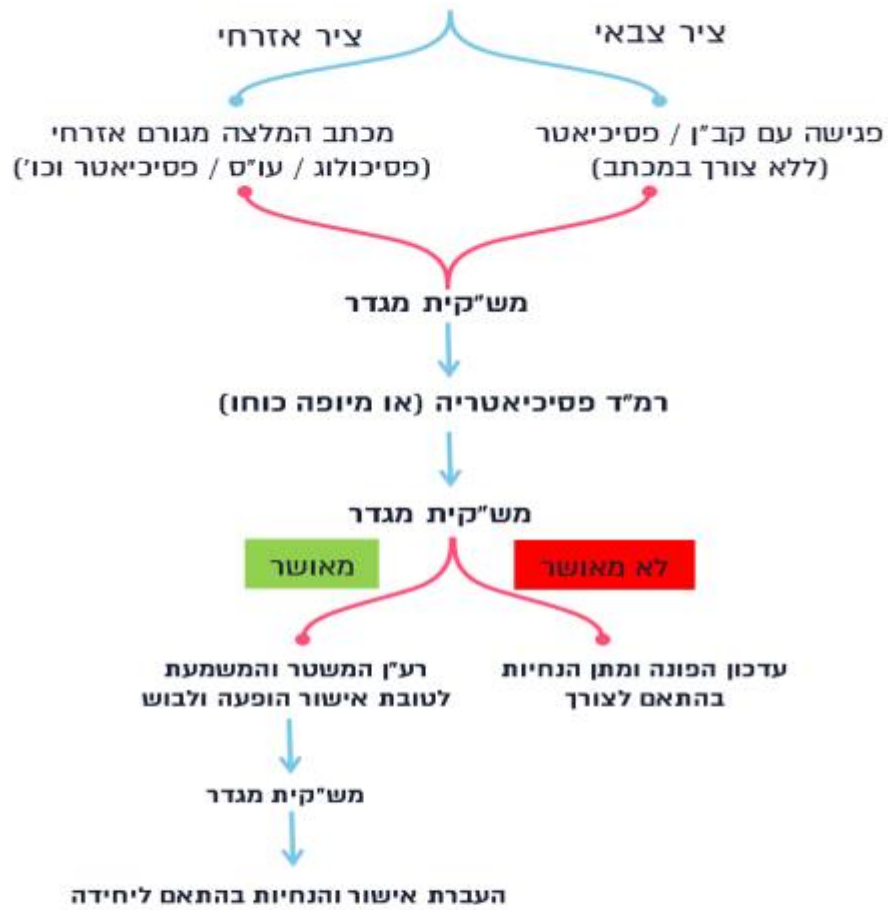
נספח א' – תהליך ההכרה בדיספוריה מגדרית

**לפנייה יש לצרף מכתב מגורם מקצועי אזרחי (רופא, עו"ס, פסיכולוג, פסיכיאטר וכ"ו) או לחילופין פגישה עם קב"ן/קפ"ס צבאי, בו מתוארת קיומה של דיספוריה מגדרית אצל הפונה.

בלמי"ס

פנייה ליוהל"ם

בלמ"ס

יועצת הרמטכ"ל לענייני המגדר
ל ש כ ה

כללי	תיק:
010193-3-4574	סימוכין:
התשפ"ה	כי
2025	במאי 18

הנדון: נוהל בנושא חיילים וחיילות על הקשת הטרנסית בצה"ל - עדכון מס' 4

של: יוה"מ סימוכין: 01615-2105762120-283, מתאריך 22 ביוני 2016, ט"ז סיון תשע"ו
של: יוה"מ סימוכין: 010193-3-2290, מתאריך 5 בספטמבר 2022, ט' באלול תשפ"ב
של: יוה"מ סימוכין: 010193-3-3786, מתאריך 14 באוקטובר 2024, י"ב בתשרי התשפ"ה

1. כללי:

- א. צה"ל מגייס לשורותיו חיילים וחיילות בכפוף לחוק שירות הביטחון (נוסח משולב), תשמ"ו-1986. החוק מסדיר את נושא הגיוס וחובת השירות בצה"ל ומחייב כל מי שנמצא כשיר לשירות.
- ב. מסמך רוח צה"ל – הינו הקוד האתי של צה"ל ונשען בין היתר על ערכי מוסר אוניברסליים המבוססים על ערך האדם וכבודו. לפי ערך היסוד – כבוד האדם – "צה"ל וחייליו מחויבים לשמור על כבוד האדם. כל אדם הוא בעל ערך שאינו מותנה במוצא, בדת, בלאום, במין, במעמד ובתפקיד" (מתוך מסמך רוח צה"ל).
- ג. טרנסג'נדריות הוא מושג הכולל את כל מי שזהותו המגדרית אינה תואמת את מינו הביולוגי. האוכלוסייה הטרנסית מעוררת דעות קדומות בפני רבים ולעיתים חשופה להדרה ולפגיעות.
- ד. פיקוד על חיילים וחיילות על הקשת הטרנסית הינו מאתגר ודורש מהמפקדים קשב מיוחד, שמירה על צנעת הפרט ושמירה על איזון מתמיד בין הפרט לשאר משרתי היחידה.

2. מטרה:

מטרת נוהל זה הינה הסדרת המענה למשרתים ומשרתות על הקשת הטרנסית בצה"ל תוך מתן כבוד לזהות המגדרית אותה הם מציגים.

3. בבסיס נוהל זה שלושה עקרונות:

- א. מימוש חוק שירות ביטחון הקובע גיוס כלל המלש"בים והמלש"ביות ללא קשר לנטייתם המינית או זהותם המגדרית.
- ב. העלאת מודעות בקרב מפקדים לפיה זהות המגדר של אדם הינה חוויה עמוקה, פנימית ומשמעותית ויש לאפשר לכל חייל/ת לחיות בביטחון ע"פ הגדרתו האישית את מגדרו כנגזר מערך כבוד האדם.
- ג. הבטחת סביבה בטוחה ומכבדת לפרט ולכלל המשרתים במרחבים הפרטיים והציבוריים לאור תפיסת השירות המשותף בצה"ל.

4. הגדרות:

- ישנם מונחים רבים המשמשים לתיאור זהויות שונות של אנשים (נשים וגברים) על הקשת הטרנסית:
- א. "הקשת הטרנסית" – מונח "מטריה" שמתייחס לכל מי שיש פער בין המגדר אליו שויך בלידה (על פי המין המצוין בתעודת הלידה) למגדר אליו הוא משתייך.

* נוהל זה מנוסח בלשון זכר אך פונה לכלל המשרתים

בלמי"ס

- ב. זהות מגדרית** - הזהות האישית של הפרט עם אחת מקטגוריות המגדר, שיכולה להיות גבר, אישה, שילוב של שניהם או אף אחד מהם. זהות זו הינה נפרדת מהרישום בתעודת הלידה ותעודת הזהות וכן לעיתים נפרדת מנראות חיצונית ו/או תהליכים רפואיים להתאמה מגדרית.
- ג. גבר טרנסג'נדר / FTM- Female to Male (מנקבה לזכר)**- אדם שנולד במין (ביולוגי) נקבה ומזדהה עם מגדר גברי, אפשר שהוא עובר או עבר תהליך התאמה מגדרית.
- ד. אישה טרנסג'נדרית / MTF- Male to Female (מזכר לנקבה)**- אדם שנולד במין (ביולוגי) זכר ומזדהה עם מגדר נשי, אפשר שהיא עוברת או עברה תהליך התאמה מגדרית.
- ה. דיספוריה מגדרית** - מצוקה הטובעת מחוסר הלימה בין הזהות המגדרית שאיתה אדם מזדהה לבין המין אליו שויך בלידתו, או זו שהסביבה משייכת לו.
- ו. טרנספוביה** - פחד, סלידה ורתיעה מאנשים על הקשת הטרנסית, כמו גם ביטוי אפליה, שנאה, זלזול ותוקפנות כלפיהם.

5. עקרונות פעולה- כללי:

- א.** הסמכות בצה"ל בנוגע לאופן הטיפול באוכלוסייה זו נתונה ליוה"ל"ם.
- ב.** יובהר, כי צה"ל אינו הרשות המוסמכת לקבוע את מינם ואת מגדרם של משרת או משרתת. הסמכות לכך מוקנית לרשויות אחרות – ובעיקר למשרד הפנים בהתאם להוראות חוק מרשם האוכלוסין ובהתאם להחלטות הוועדות הפועלות במשרד הבריאות מכוח חוזרי מנהל הרפואה. לפיכך, נקודת המוצא לבחינת עניינו של משרת היא נתוניו כפי שהם מפורטים ברישומי משרד הפנים.
- ג.** כל מלש"ב או חייל על הקשת הטרנסית רשאי לפנות למטה יוה"ל"ם, על מנת לבחון האם יש צורך לקבוע בעניינו הוראות מיוחדות לעניין תנאי השירות, אופיו או משכו. יציין כי פנייה כאמור יכולה להיעשות גם טרם הגיוס וגם במהלך השירות ומי שטרם השלימו את תהליכי ההתאמה המגדרית. הכרה במלש"ב או חייל עם דיספוריה מגדרית תעשה בהתאם לתהליך המפורט ב**נספח א'**. שלב זה מהווה את ראשית הצירים על מנת לקבל מענה מותאם ונהל פרטני מיחידת יוה"ל"ם.
- ד.** כל פנייה שתתקבל במטה יוה"ל"ם תיבחן פרטנית על-ידי מי שהוסמך לכך על ידי יוה"ל"ם, תוך היוועצות בגורמים שונים בהתאם לצורך ובהם מפקדים, גורמי ברה"ן, פרקליטות צבאית-יעח"ק, מיטב, חתומכ"א וכן ענף המשטר והמשמעת באכ"א. יציין כי אין המדובר ברשימה סגורה או מחייבת.
- ה.** לכל פונה יותאם מענה פרטני בשיטת "חליפה לפי מידה", בהתאם לצרכיו האישיים, בכפוף לפקודות הצבא ומאפייני התפקיד הצבאי אותו הם ממלאים. כן יילקח בחשבון השלב בו נמצא כל פונה בתהליך ההתאמה המגדרית, ככל שהחל בהליך כזה (**נספח א'**).

6. התאמות אפשריות במהלך השירות הצבאי:

א. לשון הפנייה:

- 1) כל חייל על הקשת הטרנסית רשאי לבחור את לשון הפנייה המתאימה לזהותו המגדרית – גבר/אישה (את, אתה).
- 2) הפנייה לחייל תהיה בשם שבחר ובלשון מגדרית התואמת את בקשתו, זאת ללא קשר לרישום הרשמי במערכות או בתעודות שמציג או למראה הפיזי.

בלמ"ס

3) יש לזכור כי לשון הפנייה יכולה להשתנות בהתאם לבקשת החייל ובהתאם לשלב תהליך ההתאמה המגדרית בו הוא מצוי.

ב. משך השירות:

- 1) בצה"ל נהוג ע"פ חוק, משך שירות שונה לגברים ונשים, הנקבע ע"פ מינו של המלש"ב בעת גיוסו לצה"ל כפי שמופיע ברשומות משרד הפנים.
- 2) עם זאת, ניתן לשנות את משך השירות של חיילים על הקשת הטרנסית. קרי, הארכת שירות לחיילים טרנסגינדרים וקיצור שירות לחיילות טרנסגינדריות ע"פ המלצת יוה"ל"ם ובאישור אכ"א (מדור תנופ"ה). הבקשות יוגשו ביוזמת הפרט ויבחנו פרטנית.

ג. לינה:

- 1) ככלל, חיילים וחיילות על הקשת הטרנסית ילונו בחדר נפרד במגורי חיילים או חיילות בבתי חייל ובדירות יל"ח בהתאם לזהותם המגדרית: חייל טרנסגינדר ילון במגורי בנים, חיילת טרנסגינדרית תלון במגורי בנות.
- 2) ניתן להלין מספר חיילים על הקשת הטרנסית באותו חדר בתנאי שזהותם המגדרית זהה.
- 3) בחירת המגורים (בנים/בנות) תקבע בשיתוף הגורם המקצועי במטה יוה"ל"ם, תוך התייחסות לתשתיות ולשלב בו מצוי הפרט בתהליך ההתאמה המגדרית.

ד. שירותים ומקלחות:

- 1) ככל הניתן, יש להלין חיילים וחיילות על הקשת הטרנסית בחדרים הכוללים שירותים ומקלחת צמודים.
- 2) חיילים וחיילות על הקשת הטרנסית יקבלו לזמן התארגנות (שירותים ומקלחת) במגוריהם בזמנים נפרדים, לבדם ובמקום עם אפשרות נעילה.
- 3) ביחידות בהן קיימים שירותים במרחבים הציבוריים תעלה בקשה לאישור השירותים כשירותים משותפים, בהתאם לאמור בפקודת השירות המשותף, תוך הקפדה של סימון ושילוט מתאים, נעילה פנימית בדומה להגדרת שירותים משותפים לבנים ולבנות, ובהתאם להנחיות הכתובות בפקודת השירות המשותף.

ה. הופעה ולבוש:

ניתן לקבוע הוראות לעניין סוג המדים שיונפקו לחייל, ולעניין כללים אחרים שנובעים מכללי ההופעה והלבוש, כגון חובת גילוח, תספורת, ענידת תכשיטים וכו'. ככתוב בפקודות הצבא, **לא ניתן יהיה לשלב בין הופעה ולבוש נשיים לגבריים**. פניה לקבלת אישור לתנועה בהופעה ולבוש מותאמים יישלח על ידי יוה"ל"ם לאישור רע"ן המשטר והמשמעת.

1. בכל פעילות המתקיימת במתקנים משותפים בהם נהוגות שעות נפרדות (כגון: שעות פעילות נפרדות בחדר הכושר) ההשתתפות תיעשה בהתאם למגדר אליו משתייך המשרת. בפעילות משותפת ישתתפו כיתר המשרתים והמשרתות.

2. פרט – קיימת אפשרות למשרת ומשרתת להגיש בקשה להלנה מטעמי פרט בבתי החייל ובדירות יל"ח, ככל שנדרש, יש לציין כי גם בדירות אלו יחולו תנאי השירות שנקבעו עבורו.

ח. שיבוץ – ככלל השיבוץ יתבצע בהתאם לצורכי הצבא ויכולות וצורכי הפרט. במקרה הצורך, יוה"ל"ם תמליץ על שינוי שיבוצו של חייל על הקשת הטרנסית, אם היא סבורה כי הדבר נחוץ בשל זהותו המגדרית ומאפייניו.

בלמ"ס

ט. מענה רפואי - ככלל במהלך השירות, מענה רפואי יינתן ע"י המרפאה הצבאית, לרבות סוגיות ייחודיות הקשורות להליך ההתאמה המגדרית והפניה אל שירותים מחוץ לצה"ל, בתיאום עם ראש תחום רפואת להט"ב במשר"פ.

י. מענה בטיפול נפשי - ככלל במהלך השירות, מענה בטיפול נפשי יינתן ע"י המרפאה הצבאית, לרבות סוגיות ייחודיות הקשורות להליך ההתאמה המגדרית והפניה אל שירותים מחוץ לצה"ל, בתיאום עם רמ"ד פסיכיאטריה במחלקת ברה"ן.

יא. כושר קרבי – ככלל סרגל המאמצים ומבחני הכושר והכושר הקרבי הינם בהתאם לסרגל הנשים ובהתאם להמלצת רת"ח רפואת להט"ב במשר"פ.

יב. שמירה על פרטיות וסודיות:

1) אין לחשוף מידע בדבר זהותו המגדרית של החייל ובדבר תהליך ההתאמה המגדרית שעובר.

2) שיתוף בנוגע לתהליך בו מצוי החייל יעשה בכפוף לרצונו ובהתאם להחלטתו בנוגע לגורם שישתף במצבו.

יג. אחריות מפקדים:

1) פיקוד על אוכלוסיות הנמצאות על הקשת הטרנסית ייעשה בקשב וברגישות הנדרשת תוך הימנעות משאלות פולשניות, שמירה על פרטיותם ושמירה על שיה ענייני.

2) קבלת החלטות תוך הפעלת שיקול דעת, גילוי רגישות ואיזון בין צרכי הפרט לצרכי היחידה ולהיפך.

3) טיפוח תרבות יחידתית המאפשרת סובלנות לנטייה מינית וזהות מגדרית תוך ייזום פעולות לצמצום הלהט"בופוביה והטרנספוביה.

4) טיפול משמעותי בתלונות על להט"בופוביה וטרנספוביה בליווי ייעוץ גורמים משפטיים וגורמי יוהלים.

7. דרכי תקשורת:

מדור קידום שיוויון מגדרי:

❖ נייד : 052-9320526

❖ משרד : 03-5699025

רס"ן [Redacted]

רמ"ד קידום שיוויון מגדרי

בשם

תא"ל [Redacted]

יועצת הרמטכ"ל לענייני המגדר

בלמי"ס

נספח א' – תהליך ההכרה בדיספוריה מגדרית

**לפנייה יש לצרף מכתב מגורם מקצועי אזרחי (רופא, עו"ס, פסיכולוג, פסיכיאטר וכו') או לחילופין פגישה עם קב"ן/קפ"ס צבאי, בו מתוארת קיומה של דיספוריה מגדרית אצל הפונה.

פנייה ליוהל"ם

